

Týskararnir hövdu gott hjarta

- Vit, sum fiskaðu við týskarum, vórðu ikki líka væl sæddir av øllum í Føroyum, men eg hevði í hvussu er 10 góð ár umborð á týskum trolarum, sigur Meinhardt Højgaard

RANDI JACSEN

Í 1950-árunum vóru rakar í Føroyum, og byrjanin til rakarin var sum í 1990-árunum. Í 1952 fór Sjóvinnubankin av knóranum, og alt steðgaði upp. Men tá var einki, sum æt arbeiðsloysisstuðul, og nógv vita frá teimum árunum at siga frá arbeiðsloysi og ikki at eiga mat í munin.

Ti fóru fleiri av landinum at arbeiða, og mangur maður fór at sigla við útlendskum skipum.

Jákup á Dul, ella Jákup Jensen, sum hann nevndist tá, umboðaði fleiri týks reiðari. Hann hevði arbeiðt í Týsklandi fyrri kríggið sum umboðsmaður fyrri eina danska fyrirtøku og tosaði tí væl týskt.

Eina ferðina fyrst í fimti-árunum var Jákup saman við bróður sínum Páll ein túr í Týsklandi og vitjaði, og tá vóru teir og vitjaðu okkurt av reiðarinum, har týskararnir gramdu seg um, at teimum vantaði fólk til bátarnar.

Kom væl við

Tað kom væl við hjá mongum, tá Jákup á Dul mitt í 1950-árunum vegna nøkur týsk reiðari søkti eftir monnum at fara sum flekj-

arar við týskum trolarum. Ikki stóð á at fáa fólk, tí her var einki arbeiði at fáa.

Millum 200 og 300 føroyingar tóku av og bjargaðu sær harvið rættiliga góða inntøku.

Ein teirra, sum sigldi við týskarum, var Meinhardt Højgaard úr Saltangará, og hann var í 10 ár á rað við týskum trolarum.

Tað byrjaði ikki av álvara fyrr enn í 1956, men í 1954 var Meinhardt Højgaard tó sjálvur annar við einum týskum báti. Jákup á Dul bað teir fara, tað var fesk-fiskur, og teir fógu 400 krónur fyrri túrin, sum vardi í 10 dagar.

Góð inntøka

Hetta var sera gott, tí minstalønin, sum kom aftaná stóra fiskimannaverkfallið var bara 500 krónur um mánaðin.

Fyrsta túrin, sum Meinhardt var við týskum trolara, fóru teir yvir til Íslands at fiska upsa.

Upsin fór allur í dósir og seldur undir heitinum seelacks.

Føroyingarir skuldu salta og flekja, og teimum varð álagt at taka alt beinið úr fiskinum.

Ikki fógu teir neyðuga svøvnin. Nakað áðrenn

skipið nærkaðist fiskileið í Íslandi, kom stýrimaðurin og bað teir tórna inn, tí tá teir fóru at fiska, kundi eingin vita, hvussu fór at verða við svøvni. Tað skuldi eittast fyrri, at vaktin var 12 tímar og seks tímar fri, men tá saman um kom, arbeiddu teir í fimm tímar og hövdu fimm tímar fri. Tað var mangan hart.

- Har var so fult av upsa, og tað fógu bara nakrir fáir tímar, so var dekkið fult av fiski, sigur Meinhardt. Tað var fleiri tíma arbeiði, so teir mundu mist mótið um nakrantíð at sleppa at sova.

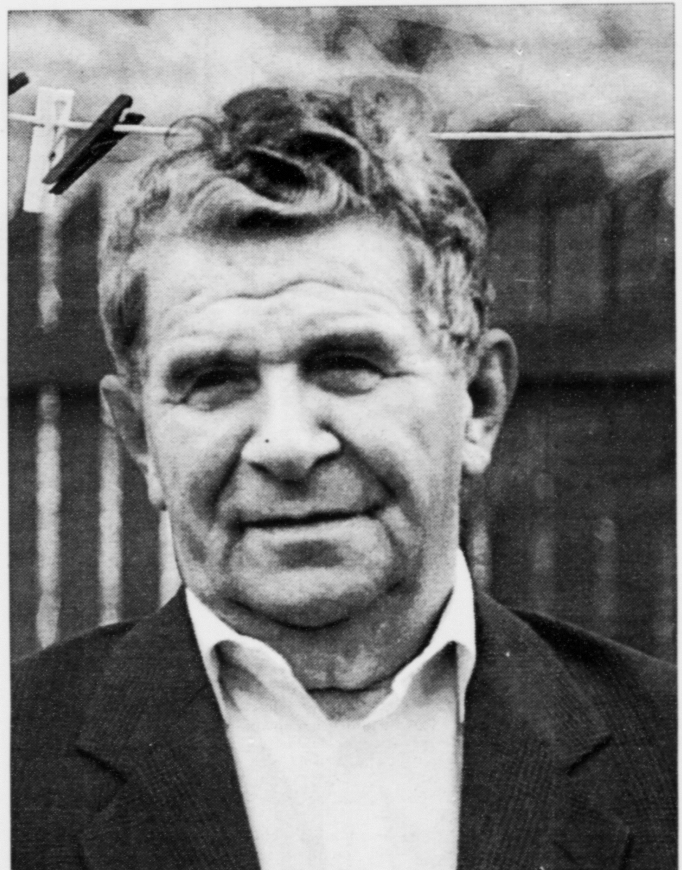
Týskt dugdi eingin teirra, men so høvdu teir mann-ingina tosa um „maschin-kaput“, og tað var ikki til at misskilja.

Orsakað av maskinskaðanum fóru teir inn á Pátrikstjørðin, men reimin var so illa farin, at skiparin valdi at sigla heim.

Gamal trolari

So fór Meinhardt við trolaranum Henry Everling, sum var ein gamal trolari og als ikki innrættaður til saltfisk.

Har frammi var gjørt eitt koyggjukamar til átta mans, við kolkomfyrri og ljósi. Tað var ógvuliga primitivt, men nógv var ferðir betri enn tað,

Týskararnir, sum eg sigli saman við, vóru óalmindiliga fittir og líkst ikki sørt føroyingum í verumáta, sigur Meinhardt Højgaard

sum føroyingar vóru vanir við umborð á sluppunum.

Atta føroyingar fóru við og nakrir og tjugu týskarar. Meinhardt var formaður umborð øll árin men ikki fyrsta árið. Teir fiskaðu í Grønlandi.

Meinhardt minnst, at tá skipið kom á Havnina, stóð Jákup á Dul, sum var ein stak fittur maður, sjálvur og tók imóti.

Tað var fóst býra 1200 krónur um mánaðin, og tað vóru nógvir pengar tá. Tey avvarðandi fógu 1000 krónur í forskoti. Menninir fógu eisini einar handkar og eina svintu, tað stóð í sáttmálanum.

- Formaðurin fekk haraftrat 10 krónur eyka um dagin, og tað kom væl við, tí harvið kom eg upp á 1500 krónur um mánaðin.

Maturin skamtaður

Umborð fekk hvør teirra eitt

væl gekk millum føroyingar og týskarar umborð. Her er manningin á einum av trolaranum, Meinhardt sigldi við

litið skáp, sum mundi vera 20x20 cm, til at goyma knív, gaffil, skeið, krúss og skamtaða matin í.

Skamtaði maturin var ein litil pakki av sukri, ein pylsuendi og kanska ein dós av onkrum, og hetta skuldi vara í fyra dagar.

- Tá ráddi so sanniliga um at duga at halda hús, sigur Meinhardt.

Altíð suppu

Um morgunin fógu teir stoktan kongafisk, og so fógu teir kókaðan saltaðan grís, epli og nógv grønmeti og suppu til dagurda. Til nátturda fógu teir eisini altíð heitan mat. Suppa var til hvørja máltíð. Eitt evarska litið petti av kjöti var til hvønn.

Kosturin var eitt sindur betri sunnudagar. Tá fógu teir egg og flesk um morgunin, og stoktan høsnarunga á middegi, men teir fóru fyra menn um hvønn høsnarunga, so tað var eingin búrmáltíð.

- Teir hövdu so litið av provianti.

Sunnukvøldsmaturin var ikki øðrvísi enn hini kvøldini.

Her kann verða skoytt uppí, at tá vóru nógvir føroyingar, sum ikki ótu høn, og grønmeti vóru teir ikki vanir við. Týskarar hövdu aðrar matvanar. Nøgdin, teir fógu umborð, var útroknað eftir, hvat ein maður skuldi hava av kaloríum.

Svanligar nætur

- Vit ótu nátturda klokkan sjei um kvøldið og fógu so einki aftur fyrr enn klokkan sjei næsta morgun. Tað var mangan svangligt, tá vit arbeiddu.

- Einaferð vit fóru í Føroyingahavnini, gramdu føroyingarir har seg um, at teir ikki áttu fisk. Fisk lótu vit teir fáa og fógu alturfyrri spik, sum vit so turkaðu og ótu umborð um náttina.

- Men so eina náttina kom ein týskari og vildi smakka. Spikið dámdi honum, og hann at fortelja hinum. Áðrenn vit vóru at, hövdu teir stolið alt spikið frá okkum.

- Vit funnu so uppá at stækja kjálkar um náttina, og tað dámdi øllum, serliga skiparanum.

Køld eygu, men eit

